

Fakulta výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně

akademický rok 2013/2014

**Vysokoškolská kvalifikační práce (ateliérová práce)
posudek oponenta**

Jméno a příjmení studenta: Bc. Martin Pulicar

Název práce: *Mapa Brna (Hic sunt leones)*

Posudek: Černá, červená a bílá místa Brna

Za dobu působení na FaVU VUT v Brně registruji značný zájem studentů o opuštěná, chátrající místa ve městě. Kromě solitérních autorských projektů jsem před nedávnem přihlížela např. spolupráci Ateliéru Environmentu s platformou 4AM na mezinárodním projektu Vacant Europe.

Většina míst publikovaných jako *Hic sunt leones* (neprobádaná) je tedy ve skutečnosti značně prozkoumaná především mladými lidmi.¹ Postoje průzkumníků těchto míst často mísí subjektivně zažívané dobývání, ochranu, ale i dojetí krásou, kterou většina ignorantské společnosti nedokáže docenit. Martin Pulicar v práci nezohledňuje exponovanost lokací. Staví ji „daleko za hranici zájmu řadové většiny, ale i alternativní menšiny obyvatel města“. Vymezením se vůči velmi totalitně vnímané mase turistů v úvodu prozrazuje poněkud zjednodušené vnímání problému.

Barevným řešením celku knihy – volbou tří ikonických barev – podle vlastních slov asociuje výstražné a zákazové cedule. Z mého pohledu podsouvá způsob, jak se na místa dívat, a znemožňuje jiné, diverznější čtení. Neúmyslně odkazuje na konstruktivismus a modernismus, kontrastující živelně heterogenitě zkoumaných míst. Když se v závěru obhajoby označuje za průkopníka urban exploringu, je patrnější, že své prvenství u nás vnímá ve vztahu ke globálně vymezenému směru.

Martin Pulicar se ujímá role objevitele, průzkumníka a prostředkovatele lokalit. Subjektivně vybírá desítku atraktivních míst. Jejich škála zahrnuje sídliště pravěkých kultur Stránská skála, ale i vilu podnikatele Hošny z 90. let. Pojí je osobní zážitek při dobývání i průzkumu. Realizuje komplexní úkol literárního, grafického, typografického i knižního zpracování průvodce. Ke dvěma posledním rovinám jeho práce se bohužel nejsem kompetentní vyjádřit, posoudím publikaci především jako autorský projekt.

Texty, které Martin sám sepsal, obsahují vlastní zážitky, vyprávění, městské mýty, historická fakta. Volbou obecné češtiny namísto spisovné se vymezuje vůči standardu. Poměrně pravidelné odchylky tvarosloví a hláskosloví ovšem na mnoha místech zbytečně vnucují pocit autorovy nezávislosti. Na lokální specifika uplatňuje místy anglické fráze z tzv. urban dictionary. Najdeme zde i odkazy na americkou populární kulturu. Nejpřesvědčivěji podle mě vyznívají momenty absurdních srovnání různých míst a časových rovin, kombinace imaginace a popisu reality či vzpomínek. Například říká, že: „V době, kdy ulice Dubaje tvořilo teprve pár paneláků a o možnostech, jak co nejvelkolepěji vyhodit do vzduchu hromady peněz, se

---

¹ Viz např. intervence studentky Kateřiny Michálkové v Hotelu Družba u brněnské přehradě, kterou autor publikoval na str. 59.

tamním šejkům mohlo zatím jen zdát, Hrstka se mocně rozmáchl a za Lužánkama postavil Bobycentrum. “ Nebo při plazení se po Stránské skále asociuje zasypané horníky v Chile. Zvláštní představu nabízí i popis oranžové chladicí věže, která: „*sloužila Královopolské ještě v době, kdy se jih města začal měnit z bažin na kanceláře*“. Texty nepostrádají humor, ale i náznaky šovinismu.²

Škála obrazového doprovodu textu sahá od esteticky komponovaných archivních snímků a fotografické dokumentace vlastních výprav přes schematické kresby až po piktogramy. V publikování posledně zmíněných nenacházím zásadní význam. Výběrem kategorií mohl autor prozkoumat a zachytit jinak jen tušený výběr míst. Mohl např. vytvořit škálu pro emoce spojené s jejich objevováním, kritéria jejich zařazení apod. Zvolené kategorie k popsanému nic nového nepřinášejí. Upoutají snad jen v místech nejasného přiřazení k lokacím. Nutí nás třeba ptát se, čeho je Stránská skála ruinou, nebo proč nejsou Hošnova vila a Skleníky zařazeny do kategorie nad zemí.

I když bylo kartografické mapování Brna v původním záměru autora, slouží mu nakonec schematické mapy spíše jako předěly jednotlivých kapitol. Dominuje jim kříž jako určující bod na neurčité mapě. Odklon od návodnosti k metafoře vnímám jako pozivní ve vztahu ke zkoumanému problému. Divočinu skutečně nelze hledat s průvodcem. Emoce spojené s místy se subjektivně liší. Otázku skladu a zalepení obálky autor dosud řeší. Všechny zatím zvažované alternativy „zapečetění“ estetizují neukázněnost.

V tiráži Martin neuvádí zdroje informací. Ve vyznění knížky to chápu jako do sebe uzavřenou koláž, která má ponoukat spíše k asociativnímu rozvíjení než analytickému zkoumání.

Poměrně velký náklad tiskoviny chce autor částečně distribuovat na místa brownfieldů a také do kreativně zaměřených knihkupectví. Nepředpokládá tedy střet s masou „turistů“. Míří k těm, kteří mu rozumějí. Možná aby si nezašel s komerčním světem. Příklady v historii ale ukazují, že i ty nejradikálnější subkultury se stanou snadným soustem pro komerční, mainstreamové využití. Spíš než subverzivně ve vztahu k tzv. mainstreamu působí kniha komplementárně. V plánovaném pokračování práce bych se přimlouvala za obousměrnou konfrontaci. Je celkem snadné setrávat ve slonovinové věži pocitu vlastní vyjimečnosti, kritizovat masu, aniž bych se s ní konfrontoval.

Přesto že jsem se výtkami snažila povzbudit autora k otevřenějšímu a sebekritickému pohledu na realitu, považuji jeho schematické řešení průvodce, symbolicky omezeného na několik málo odstínů čené, bílé a červené barvy, za legitimní. Oceňuji především systematickou a dlouhodobou práci.

Otázky autorovi práce:

Jestliže jste v obhajobě rozdělil obyvatele města na řadovou většinu a alternativní menšinu, kam se vlastně řadíte vy? Do jaké kategorie byste zařadil bezdomovce nebo podivína?

V obhajobě mluvíte o „davu, kterému je v drtivé většině jedno, jestli se fotí před architektonickou památkou středověku nebo vyhlídkovým kolem v lunaparku“.

---

² V souvislosti s historikou okolo exhumování mrtvých těl sovětských vojáků se například dočteme, že za vypití tekutiny z propadlého břicha mrtvolky by kohoutovskému občanovi: „... ve stoje zatleskali i ti nejotrlejší gerojové daleko za Uralem.“ Není právě povýšený a zjednodušený pohled z pozice tzv. kulturního národa na ty méně kultivované typický pro zprofanovaný turismus?

Nehrozí vašemu urban exploringu podobná honba za adrenalinem, jako je honba turisty za pohlednicovým snímkem?

Návrh hodnocení: A

Vypracoval(a): MgA. Barbora Klímová, Art.D.

Datum: 5. 5. 2014

Podpis: